

Trump-Xi Jinping Zirvesi: Rekabetin Yoğunlaştığı ve Savaş Tehlikesinin Arttığı Bir Dönemde Yüksek Riskli Diplomasi

21.05.2026 • Revcom Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Okumakta olduğunuz yazı revcom.us sitesinde yayınlanmıştır. Yazının öneminden dolayı çevirisini okurlarımıza sunuyoruz. Orijinal metin için tıklayınız.

Bizler, bu dünyanın halkları, artık bu emperyalistlerin dünyaya hükmetmeye ve insanlığın kaderini belirlemeye devam etmelerine izin veremeyiz. Bunların olabilecek en hızlı biçimde ortadan kaldırılmaları gerekmektedir. Böyle yaşamak zorunda olmadığımız bilimsel bir gerçektir.

-Bob Avakian, devrimci lider ve yeni komünizmin mimarı

Geçtiğimiz hafta Donald Trump, Çinli lider Xi Jinping ile 14-15 Mayıs tarihlerinde yüksek risk içeren bir zirvede bir araya geldi. Bu zirve ile 9 yılın ardından bir ABD başkanı ilk kez Çin'i ziyaret etmiş oldu.

Çin lafın tam anlamıyla Trump için kırmızı halılar serdi. Ancak görkemli devlet yemekleri ve gülümsemeli el sıkışmaların arkasında bu iki emperyalist gangster arasında yüksek riskli bir mücadele söz konusuydu. İki güç de ateşli bir biçimde ordularını geliştirmektedir.¹ İki güç de yeni topraklara hamleler yapmakta veya hamleler yapmaya çalışmaktadır. Ancak iki güç de en azından şimdilik kendilerini diplomatik manevralarla avantaj elde etmeye çalışmak zorunda hissetmektedirler.

“Thukydides Tuzağı” Neyi Açığa Çıkartmaktadır?

Xi Jinping bu zirveyi ABD'ye keskin bir uyarı yaparak açtı. 14 Mayıs'taki açılış konuşmasında Xi, "Çin ve ABD 'Thukydides Tuzağının' ötesine geçerek büyük güç ilişkileri için yeni bir paradigma oluşturabilecek midir?" diye sormuştur.

Xi burada, milattan önce 431 yılında gerçekleşen Peloponnes Savaşı'nın "Atina'nın yükselişinin ve bunun Sparta'ya saldırdığı korkunun bu savaşı kaçınılmaz hale getirmesi" sebebiyle ortaya çıktığını söyleyen antik Yunan tarihçisi Thukydides'ten alıntı yapmıştır. O dönemde Sparta hakim bir gücü ancak Atina'nın ise yükselmekteydi. Spartalılar Atina'nın yükselişinden korkmaya başlayınca onlara karşı askeri bir hamle yapmış ve Atina'yı yenilgiye uğrattı. Bu metafor, yaşananları anlamlandırmanın önemli bir çerçevesi olarak öne çıkarıldı.

Taiwan'ın yer aldığı bir Çin haritası

Xi bu alıntıyı Çin'in temel çıkarları için en tartışmalı ve en tehlikeli olanının etrafına açık kırmızı bir daire çizerken yapmıştır: Tayvan adası. Tayvan Birleşmiş Milletler tarafından Çin'in bir parçası olarak görülmekte ancak bağımsız bir devlet olarak işlemektedir. Özellikle Biden altında ABD Tayvan'ı askeri gücünü geliştirmeye teşvik etmiştir ve Biden ABD'nin Çin tarafından gelecek bir saldırı karşısında Tayvan'ı askeri bir biçimde korumaya istekli olduğu yönünde

provokatif ve daha önceden görülmemiş yorumlarda bulunmuştu. Xi, eğer Tayvan “hatalı bir biçimde ele alınırsa, iki ülkenin çarpışacağı ve hatta çatışacağı ve bunun ABD – Çin ilişkilerini son derece tehlikeli bir duruma sürükleyeceği” yönünde Trump’ı uyarmıştır.² Buluşmanın hemen öncesinde ABD Tayvan’a 14 milyar dolarlık silah satılması konusunda bir anlaşmaya varmıştır- ancak Trump henüz bu anlaşmayı imzalamamıştır.

Bu Xi’nin tamamen gangsterce bir hareketidir: esasen dediği şey, Tayvan’da temel çıkarımız olarak gördüğümüz şeye bulaşma ve en azından şimdilik Thukydides tuzağından kaçınabilelim.

Peki Neyin Üstünü Örtmektedir?

Fakat aynı zamanda bu “Thukydides tuzağı” açığa çıkardığından daha fazlasını da örtbas etmektedir. Olayın köküne inildiğinde ABD ve Çin’i birbiri ile çatışmaya -ve olası savaşa- iten şey sadece bir baskın gücün ve bir yükselen gücün olması değildir. Esas neden, *kapitalist-emperyalist sistemin altında yatan büyü ya da öl dinamikleridir.*

Çin 50 yıldan beri devrimci sosyalist bir devlet değildir. Mao Zedong’un 1976 yılında ölümünün ardından sosyalizm devrilmiş ve Raymond Lotta’nın yazmış olduğu gibi “Çin küresel hegemonya için ABD emperyalizmi ile mücadele eden sömürücü bir *kapitalist-emperyalist* güç olarak ortaya çıkmıştır.”

Günümüzde Çin ve ABD dünyanın en önde gelen iki emperyalist süper gücüdür. Birlikte tüm dünya ekonomisinin %40’ından fazlasını oluşturmakta ve dünya askeri yatırımlarının neredeyse yarısını yapmaktadırlar. Bu iki nükleer silahlı küresel yırtıcıların arasındaki siyasi, ekonomik ve askeri rekabet on yıldan fazla süredir tehlike arz edecek biçimde tırmanmaktadır.

Geçtiğimiz 20 yıl içerisinde küresel ekonomik güç dengesinde önemli bir kayma yaşanmıştır. ABD’nin dünya ekonomik üretimindeki payı azalmaktadır ancak Çin’in ekonomik gücü ise hızla gelişmiştir ve bu yeni yükselişteki emperyalist güç dünyada kendi nüfuz alanlarını aramaktadır.

ABD ve Hollanda Güney Çin Denizi'nde ortak askeri tatbikat gerçekleştiriyor, 22 Mayıs 2024 Fotoğraf: ABD Deniz Kuvvetleri

Trump yönetiminde ABD Çin'e karşı ithalat vergileri ve diğer yöntemlerle Çin'in nüfuzunu ve erişimini azaltacak hamleler yaparak ekonomik savaş vermiştir. ABD nükleer silahlar da dahil olmak üzere emperyalist askeri gücünü inşa etmeye ve modernize etmeye devam etmiştir. Belirli yüksek teknoloji sektörlerindeki avantajları üzerine yoğunlaşmaktadır. Batı yarımküre üzerindeki kontrolünü saldırgan bir biçimde sıkılaştırmaktadır - Venezuela'nın işgal edilmesi, Küba'ya karşı verilen ciddi ekonomik savaş ve Grönland'ı ele geçirme üzerine tehditler bunun önde gelen örnekleridir.

Buna karşın, Çin'in ekonomik ilerlemesi hızlanarak devam etti. Bu onun dünya piyasasında daha geniş çapta kontrol için mücadelesini, kritik hammaddelere erişimi ve hakimiyetini, "yüksek teknoloji" konusunda gelişmesini ve dünya ekonomisinde doların rolüne karşı hamlelerini de içermektedir.³ Çin aynı zamanda da büyük bir askeri güç inşası ve güç intikal ettirme sürecine başlamıştır - Asya, Afrika, Güney ve Orta Amerika vb.

Çin'in ilk milli üretim uçak gemisi Shandong Hong Kong'da, 3 Temmuz 2025,
Fotoğraf: AP

Hangi Taraf Daha Çok Tehlike Altında? Hem İkisi de... Hem de Hiçbiri

GÖRSEL

Yani bu iki canavardan herhangi biri -gerek diğerinin üzerinde stratejik bir avantaj imkânı için, gerekse kendilerinin yenilgiye uğradığını hissetmeleri durumunda- kumarın bahsini yükseltebilir ve hatalı hesaplamalar ve emperyalist mantığın birleşimi ile bir nükleer felakete yol açabilir.

Görüşmenin altında yatan ve hızlanmakta olan dinamikler bunlardı ve Bob Avakian'ın "İnsanlık Uçurum Eşiğinde: Uçurumun Eşiğine Mi İtileceğiz Yoksa Bu Delilikten Bir Çıkış Yolunu Mu Öreceğiz?" yazısında değindiği şeyler için gereken bağlamı sağlayan dinamikler de bunlardır:

Özellikle de bir tarafta ABD emperyalistlerinin, diğer tarafta ise yine kapitalist-emperyalist olan Çin ve Rusya'nın yer alacağı bir nükleer savaş tehlikesi her zaman var olmuştur ve günümüzde de yeniden artmaktadır.

Bu Zirvenin Sonuçları Neler Olmuştur - ve Neler Olmamıştır?

Trump bu zirve "muhteşem bir ziyaret... çok iyi şeylere vesile olduğunu düşünüyorum." şeklinde bahsetmiştir.

Xi bunun bir "dönüm noktası" olduğunu söylemiştir: "Yeni ve iki taraflı bir ilişki kurduk, veya daha doğrusu yapıcı, stratejik ve stabil bir ilişki."

Ancak derine indiğinizde *New York Times*'ın da yazmış olduğu gibi “ticaret, Tayvan, İran'daki savaş veya diğer olası çatışma noktaları konularında hiçbir açık çözüme ulaşılmadığını” görebilirsiniz.

Hiçbir önemli anlaşmanın veya atılımın olmaması gerçeği dünyanın önde gelen bu iki emperyalist gücü arasındaki yüksek riskli ve tehlike arz edecek şekilde tırmanan çatışmanın başka bir kanıtıdır. Bunun sonrasında yüzeye çıkabilecek herhangi bir anlaşma da sadece kısa süreli bir ateşkes veya avantaj elde etmek için rekabetçi pozisyon alma manevralarının ifadesi olabilir.

Aslına bakılırsa bu görüşme gerçekleştiği sırada dahi ABD ve Çin birbirlerinin altını oymak için hamlelerini arttırmaya devam etmekteydi.⁵

Demokratlar Zirveye Amerikan Şovenist Kana Susamışlık İle Yanıt Veriyor!

Demokratlar ve önde gelen liberaller Trump'ı, görüşmede Xi'ye karşı kendilerine göre “uzlaşmacı” ve “zayıf” davrandığı konusunda keskince eleştirmişlerdir. ABD'nin önceki Çin büyükelçisi PBS isimli yayın organına Trump'ın Xi'ye “yağ çeken yaklaşımının” Trump'ı ve ABD'yi zayıflattığını, onu hâkim bir güç değil de ricacı bir varlık olarak gösterdiğini söylemiştir. Özellikle de Trump'ın Tayvan konusunda Xi'ye meydan okumamasından dert yakınmıştır: “Xi Jinping... onun dünkü zirvenin sabahındaki temel mesajı ABD'yi korkutmaktı, dedi ki eğer Tayvan'da kırmızı çizgilerimizi aşarsanız bir çatışma başlar. Biz Çin başkanından korkmamalı ve ona tabi olmamalıyız. Önceki hiçbir başkan bunu yapmamıştır.”⁶

İnsanlık ve gelecek ve hatta insanlık için bir geleceğin olup olmayacağı konusunda kaygı duyan her insanın yanıtlanması gereken bir soru söz konusudur. Bu emperyalist yordakçının “korkmaması gerektiğini” söylediği “bizim” bir parçası mısınız? Bütün gücü acımasızlık, köleleştirme, hırsızlık ve acı sömürüye dayanan ve günümüzdeki imparatorluğu da sadece bu ülke içerisinde değil, dünyada da korkunç derecede şiddetli koşullarda bunların aynısı üzerine inşa edilmiş bir sistemi savunmak için sadece kendi hayatınızı değil, bütün *yaşamı* feda etmeye istekli misiniz?

Heather Cox Richardson (Bir Amerikalıdan Mektuplar, 15 Mayıs) gibi Çin'in küresel güçler masasında bir ricacı olmak yerine ABD'nin eşiti haline geldiği olasılığında endişelenen Trump karşıtı liberaller de bulunmaktadır.

Richardson, Biden'ın Ulusal Güvenlik Konseyi'nde önceki Çin direktörünün *Washington Post*'a verdiği bir demeçten alıntı yapmıştır: "Xi onlarca yıldır Çinli liderlerin uğruna mücadele ettiği bir şeyi başarmıştır - bir Amerikan başkanını tartışmasız bir eşit olarak Pekin'e getirmek. Xi bu ziyaretin getirdiği zengin izlenmenin önünde dünyaya Çin ve ABD'nin iki egemen, eşit kuvvette süper güç olduğunu açıkça izah etmiştir. Buradan geri dönüş yoktur."

Richardson İç Savaş, Yeniden Yapılanma ve daha fazlası için değerli çalışmalar gerçekleştirmiş bir tarihidir. Herkesten daha çok da kendisi ABD'nin kölelik ve soykırım üzerine kurulduğunu bilmektedir. Günümüze kadarki tarihinde 407 yıl boyunca Siyahi halkı köleleştirme, şiddete maruz bırakma ve katletme, dünyanın her yerinde imparatorluk için savaşlarında milyonları öldürme ve en yakın tarihte de İsrail'in Gazze'deki soykırım bombalarını sağlama gibi korkunç suçları desteklediğini ve bizzat işlediğini de bilmektedir (burada daha ABD'nin dünya tarihindeki en büyük iklim suçlusu olarak rolünden bahsetmedik bile).

Ancak Richardson da buna rağmen ABD'nin Çin karşısında gücünü yitirmesi konusundaki endişesini belirterek sıraya dizilmektedir. Tekrardan söylemek gerekirse, sadece 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana "kendi gücünü korumak" için neredeyse 15 milyon yaşamı katleden bir imparatorluğu savunmaktasınız. Richardson ve onu destekleyen kişilere bu düşüncelerinde karşı çıkılması ve *hakikatle* yüzleşmeye itilmeleri kritik önem taşımaktadır.

Bu görüşme yüzleşmekte olduğumuz durumun aciliyetinin altını çizmektedir. İnsanların yeniden düşünmek için sağlam bir temel ve gerçekliklerle yüzleşmeleri gerekmektedir. Baskıcı ve gerici güçler ile yaşamayı öğrenmek ve *bunlar arasında seçim yapmak* elimizdeki tek seçenek değildir. Herkesin yüzleşmekte olduğu gerçek seçenek, bu delilik insanlığı çukurun dibine doğru götürürken bunun içerisinde bir yer edinme umuduyla bunlarla yaşamaya devam etmek veya Bob Avakian tarafından yazılan *Kuzey Amerika'da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa* eserinde kristalize edilmiş olan, öne sürülen gerçek alternatife ciddi bir biçimde bakmak ve bunu incelemektir.

Tekrardan, Avakian'ın acil olarak vurgulamış olduğu üzere:

Bizler, bu dünyanın halkları, artık bu emperyalistlerin dünyaya hükmetmeye ve insanlığın kaderini belirlemeye devam etmelerine izin veremeyiz. Bunların olabilecek en hızlı biçimde ortadan kaldırılmaları gerekmektedir. Böyle yaşamak zorunda olmadığımız bilimsel bir gerçektir.

İNSANLIK UÇURUMUN EŞİĞİNDE:

**Uçurumun Eşğine Mi İtileceğiz
Yoksa Bu Delilikten Bir Çıkış
Yolunu Mu Öreceğiz?**

DİPNOTLAR:

1. Çin ABD aralarında eşitlik olacak boyutta nükleer mühimmatını azaltmadığı takdirde ABD ve Rusya ile nükleer bir anlaşma yapmayı reddetmiştir. Şu an Çin'in 600 civarı nükleer başlığı varken ABD'nin 4000-5000 arasında nükleer başlığı bulunmaktadır. Aynı zamanda ise Trump rejimi ABD'nin nükleer teçhizatını modernize etmek, çeşitlendirmek ve genişletmek için hamleler yapmakta ve askeri harcamalarını bir sonraki yıl %50 arttırarak 1,5 trilyon dolara çıkarmayı hedeflemektedir.
2. Xi burada ABD'nin Tayvan'ın bağımsızlığını veya askeri duruşunu güçlendirecek herhangi bir hamlesinden bahsediyor olabilir, örneğin Çin'in şiddetle karşı çıktığı ve henüz gerçekleşmemiş olan Tayvan'a 14 milyar dolar değerinde silah satışının gerçekleşmesi gibi.

3. Örneğin How the U.S. Is Trying to Ensure the Dollar's Dominance During Economic Turmoil (Ekonomik Sarsıntılarının Olduğu Bir Süreçte ABD Nasıl Doların Egemenliğini Korumak İçin Hamleler Yapmaktadır): “Devlet doları egemen olarak devam ettirmek için planlar yapmaktayken Çin de renminbi'nin [Çin para birimi] küresel nüfuzunu arttırmak için kendi hamlelerini yapmaktaydı. (*New York Times*, 11 Mayıs, 2026)
4. Trump Çin'in ABD soya fasulyelerini ve 200 Boeing jetini satın almayı kabul ettiğini söylemiştir ancak bunların gerçekleşip gerçekleşmeyeceği kesin değildir. ABD ve Çin başka konularda da keskin bir biçimde ters düşmektedir, örneğin ABD'nin ileri seviye bilgisayar çiplerindeki liderliği ve Çin'in nadir toprak elementlerindeki hakimiyeti gibi.
5. Axios'a göre “Trump yönetimi içerisinde yer alan Çin ajanları görüşmeye kadar gelen günler ve haftalarda uzlaşmanın altını oymak için çalıştılar”, buna dahil olacak şekilde “İran petrolünü satın alan ABD güçleri ve rafinerilerini İran'ın hedef almasını destekleyen firmalara yeni yaptırımlar uygulanması”, “Çinli kuruluşları Amerikan Yapay Zekâ sınırlarının 'endüstriyel boyutta çalınması' ile suçlayan bir Beyaz Saray beyanı”. Başka bir rapora göre de “hükümet içerisinde sızan bilgilere göre ABD - Çin rekabeti görünenden daha da düşmanca bir haldedir.” *Washington Post* tarafından belgelendiği şekliyle bir ABD İstihbarat Araştırması Çin'in İran savaşını ABD'ye karşı güç kazanmak için kullandığını bulunmuştur. *New York Times* çarşamba günü Çinli şirketlerin İran'a gizli silah satışı için pazarlıklarda bulunduğunu yazmıştır.
6. *New York Times* Trump'ı Xi'nin tehditleri karşısında Tayvan'a 14 milyar dolarlık silah satışı konusunu ağırdan alması sebebiyle eleştirmektedir. *Responsible Statecraft* isimli liberal dış politika dergisi Demokratların görüşmeye büyük ölçüde karşı çıkmaları etrafında Çin konusunda çok “saldırgan” hale gelmelerinden endişe duymaktadır. Demokratik Parti Senatörü Chris Coons'un savaş yanlısı söylemlerini bir dinleyin: “Pekin Amerikan halkına zarar verecek şekilde daha agresif, daha iknacı ve daha kanunsuz bir uluslararası saha yaratmaya çalışmaktadır” ve Trump herhangi bir anlaşma yapmadan önce “Xi Jinping'in ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin kim olduklarını hatırlamalıdır”.